

VAI TRÒ CỦA NHÀ TRƯỜNG TRONG VIỆC PHỐI HỢP CÁC LỰC LƯỢNG XÃ HỘI GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO HỌC SINH PHỔ THÔNG HIỆN NAY

○ ThS. LÊ GIA THANH*

Giao dục đạo đức (GDĐĐ) cho thế hệ trẻ, nhất là với học sinh (HS) phổ thông là một vấn đề được toàn xã hội (XH) quan tâm, bởi lẽ, gần đây một bộ phận HS có những biểu hiện không lành mạnh về đạo đức như gây gổ, bạo lực, sống buông thả, đua đòi, nghiện hút, vô lễ với thầy cô giáo, cha mẹ, vi phạm luật giao thông, đua xe, lười học... Những hiện tượng suy thoái về đạo đức trong HS, sinh viên do nhiều nguyên nhân như sự buông lỏng giáo dục của gia đình, những tiêu cực ngoài XH (ảnh hưởng của tệ nạn XH, ma túy, tham nhũng; tác hại của văn hoá phẩm đồi trụy, lối sống không phù hợp với đạo lí dân tộc...), nhà trường chưa quan tâm đúng mức tới «dạy người» mà nặng về «dạy chữ». Mặc dù các tổ chức XH, các đoàn thể quần chúng đã chia sẻ phần nào trách nhiệm chăm lo giáo dục HS nhưng nhìn chung còn «đứng ngoài cuộc», dồn trách nhiệm cho nhà trường, hoặc tham gia thiếu chủ động, không thường xuyên, đôi khi còn không hiểu mức độ, yêu cầu của mục tiêu giáo dục phổ thông trong giai đoạn hiện nay.

Việc tổ chức giáo dục nói chung và GDĐĐ nói riêng cho HS phổ thông thiếu sự hoạt động thống nhất, đồng thuận, cho nên mặc dù công sức của XH, gia đình, nhà trường bỏ ra rất nhiều, nhưng hiệu quả mang lại không cao. Để khắc phục điều này, *nhà trường phải là một «nhạc trưởng», «nhà tổ chức hoạt động» thống nhất các lực lượng xã hội trong việc GDĐĐ cho HS.*

1. Nhà trường phải tổ chức tuyên truyền, bồi dưỡng nâng cao nhận thức cho toàn XH về mục tiêu, nội dung GDĐĐ

Đổi mới giáo dục đang thực hiện thực chất là một cuộc cách mạng trong giáo dục, chuyển từ dạy học cung cấp kiến thức sang dạy học đào tạo thế hệ trẻ phát triển toàn diện, năng động, sáng tạo, nhằm khai thác, phát triển nguồn lực

con người trở thành mục tiêu, động lực của sự phát triển KT-XH bền vững... Song, không phải ai trong xã hội cũng hiểu điều đó bằng đội ngũ GV, đặc biệt đội ngũ cán bộ quản lí giáo dục các cấp. Vì vậy, *giáo dục nhà trường nói chung, nhà trường phổ thông nói riêng (trực tiếp là lãnh đạo trường học) phải là người tư vấn cho các cấp uỷ Đảng, chính quyền địa phương tổ chức bồi dưỡng tuyên truyền nâng cao nhận thức cho cộng đồng dân cư hiểu sâu sắc những đổi mới về giáo dục trong điều kiện hiện nay.*

Nội dung tuyên truyền GDĐĐ rất phong phú. Do vậy, cần căn cứ vào đặc điểm, trình độ của các tổ chức XH, gia đình, nhân dân mà bồi dưỡng về nhận thức, trách nhiệm tham gia giáo dục con em; bồi dưỡng về các nội dung, các chuẩn mực đạo đức, pháp luật, các kĩ năng giáo dục và kĩ năng phối hợp trong GDĐĐ cho HS... một cách phù hợp để mỗi đoàn thể XH, mỗi gia đình thực sự là một lực lượng góp phần cùng với nhà trường thực hiện GDĐĐ cho HS ở mọi lúc, mọi nơi.

2. Chủ động soạn thảo các văn bản «cam kết» thực hiện những yêu cầu nội dung GDĐĐ cho HS trong và ngoài nhà trường

Muốn nâng cao hiệu quả GDĐĐ cho HS, việc trao đổi trực tiếp với các tổ chức XH như đoàn thanh niên, hội phụ nữ, công an, tư pháp, các cơ quan thông tin, văn hoá, thể dục thể thao, các cơ sở sản xuất quốc doanh và tư nhân, các viện nghiên cứu khoa học, các trường ĐH, CĐ... trên địa bàn nhà trường đóng rất quan trọng.

Tuy nhiên, để việc phối kết hợp có hiệu quả, cần xây dựng được nội dung, kế hoạch phối hợp phù hợp với đặc điểm của các tổ chức XH và hoàn cảnh cụ thể của các gia đình. Chẳng hạn, các cơ quan thông tin tuyên truyền sẽ giúp nhà

* Trưởng THPT Bình Sơn - Vinh Phúc

trường thực hiện giáo dục phòng chống các tệ nạn XH, ma túy, bảo vệ môi trường. Công an xã, phường, quận huyện giúp nhà trường tổ chức giáo dục pháp luật, tổ chức các hoạt động giữ gìn an ninh xã hội... Gia đình và cộng đồng dân cư nơi HS cư trú giúp quản lý HS ngoài nhà trường, thống nhất lịch sinh hoạt học tập, vui chơi cho HS có sự hướng dẫn của cán bộ cộng đồng...

Nhà trường cần chủ động soạn thảo những văn bản quy định về việc thực hiện rèn luyện đạo đức như: điều cấm, nội quy, quy định về giao thông, về phòng chống tệ nạn xã hội, quy trình và chuẩn đánh giá đạo đức HS được công khai và HS phải nắm chắc những nội dung đó.

Cần làm tốt việc phát động gương người tốt, học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Tăng cường giáo dục HS bằng biện pháp nêu gương, cho HS học tập, tiếp cận với các cá nhân điển hình, xây dựng những tấm gương «người tốt việc tốt», tạo dựng được một dư luận XH tích cực, xây dựng sự thống nhất toàn XH quan tâm, chăm sóc, giáo dục HS.

Xây dựng được những văn bản «Cam kết thực hiện GDDĐ HS» là yếu tố rất quan trọng vì nó là cơ chế tạo ra sự thống nhất trong xây dựng môi trường GD, phát huy tiềm năng XH, thực hiện XH hoá hoạt động GD.

3. Thiết kế được một kế hoạch hoạt động GDDĐ

Kế hoạch hoạt động thống nhất tổ chức trong và ngoài nhà trường trong cả năm học nhằm tạo ra sự *thống nhất hành động*, «khép kín không gian, thời gian» GDDĐ cho HS phổ thông.

Muốn xây dựng kế hoạch hoạt động GDDĐ trong và ngoài nhà trường hợp lí, lãnh đạo nhà trường phải căn cứ vào mục tiêu giáo dục phổ thông, kế hoạch dạy học.

Phải bồi dưỡng phương pháp, kĩ năng GDDĐ HS cho toàn thể giáo viên, đặc biệt là giáo viên chủ nhiệm lớp - người gần gũi, hiểu biết tâm tư, tình cảm, hoàn cảnh của từng em. Khi nói chuyện với HS về đạo đức, cần có sự chuẩn bị kĩ, có tính thuyết phục, tránh qua loa, đại khái, lấy lệ. Có như vậy, việc nói chuyện mới có tác dụng và đem lại hiệu quả rõ rệt.

Giáo viên chủ nhiệm cần có sổ liên lạc từng HS với gia đình. Nếu HS vi phạm, cần có biện pháp xử lí kịp thời và báo vào sổ liên lạc hay bằng điện thoại với gia đình. Giáo viên cần cho HS bình bầu xếp loại đạo đức hàng tuần theo

tiêu chí và quy trình cụ thể để lấy căn cứ xếp loại hàng tháng, học kì và cả năm học. Mọi thành viên trong nhà trường phải tham gia GDDĐ HS, thấy các em vi phạm thì uốn nắn, nhắc nhở, báo với giáo viên chủ nhiệm hoặc ban chấp hành đoàn trường để nêu trong cuộc họp giao ban hàng tuần.

HS vi phạm, tùy theo khuyết điểm mà nhắc nhở, cho các em thời gian để sửa chữa. Tất nhiên, những em đó cần được quản lí, kiểm tra chặt chẽ, ghi nhận sự tiến bộ của các em. Đặc biệt, cần hết sức thương yêu các em, hiểu hoàn cảnh từng cá nhân mà giáo dục; phê bình và khen chê cũng phải đúng mức. Giáo dục không thể chung chung mà phải cụ thể từng HS. Cùng một khuyết điểm, HS này giáo dục theo cách này, HS kia lại giáo dục theo cách khác. Đó chính là nghệ thuật của nhà sư phạm.

Tổ chức tốt giờ sinh hoạt và giờ chào cờ hàng tuần. Đi đôi với việc phê bình, nhắc nhở, cần chú ý biểu dương, khen thưởng những HS có đạo đức tốt trước lớp, trước cờ hoặc trên các bản tin của trường, trong sơ kết, tổng kết... Đồng thời, đẩy mạnh hoạt động vui chơi giải trí, trò chơi tập thể, hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, xây dựng tốt nề nếp học tập... Xây dựng mô hình lớp tự quản, đẩy mạnh việc phê bình và tự phê bình, gắn cá nhân với tập thể lớp. Chú ý tích hợp GDDĐ ở tất cả các bộ môn.

Xây dựng một môi trường giáo dục tốt hết sức quan trọng. Để làm được điều này, nhà trường cần chủ động phối hợp với cha mẹ HS, chính quyền địa phương, đẩy mạnh XH hoá giáo dục.

Nếu thực hiện tốt một số biện pháp nêu trên, GDDĐ cho HS sẽ có chuyển biến cơ bản và đạt hiệu quả theo mục tiêu giáo dục toàn diện cho HS như Luật Giáo dục đã quy định, đáp ứng nguồn nhân lực có chất lượng để xây dựng đất nước trong giai đoạn hiện nay. □

Tài liệu tham khảo

1. Phạm Minh Hạc. **Phát triển toàn diện con người thời kì công nghiệp hoá, hiện đại hoá**. NXB Chính trị quốc gia, H. 2001.
2. Bộ GD-ĐT. **Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp** (từ lớp 6 đến lớp 12; SGK, SGV). NXB Giáo dục, H. 2009.
3. Hà Nhật Thăng. **Sổ tay giáo viên chủ nhiệm lớp**. NXB Giáo dục, H. 2000.
4. Hà Nhật Thăng. **Rèn luyện kĩ năng sư phạm**. NXB Giáo dục Việt Nam, H. 2010.